

Politikai
röpiratok.

107.



107
861

S Z Ó Z A T

A' MAGYAR

C L E R U S H O Z.

Harczy (Könyvtárhoz Lindnerköt.)

8.

N. VÁRADON,

Tichy Alajos nyomdájában.

1848.

STREET

A. MAYER

NEW YORK

NEW YORK

Tichy Aljos nyombajaban

A' történet kevés napok alatt a' haladás azon jellemével tűnik fel, mit máskor egy hosszú század sem vala képes előidézni.

Lengedez az Úr szelleme; az emberek gyenge művei mesterök szegyenítésére összeomlanak, a' világ sebes rohamban, véletlen változásainak üzi hatalmas játékát. Kizavartatott nyugodt fészkeből a' hangyák kisdud serege, rend nélkül bolyong szélyel, 's féltékenyen, nehéz küzdéssel igyekzik elszórt tojásait ismét egybegyűjteni. A' rajzásra megért méhkas zúg, az elválás nyughatatlan jelenségei mutatkoznak, egy új társaság készül önállásra vergődni; de az új királyné még nem mozdúl: mert az idő nem kedvez, gyenge fiatal társait a' kavargó szél rontó elemétől méltán félti.

Sikerült, a' dolgok eddigi menetelével megnemelégedett — 's épen azért nyughatatlankodó — emberiség nagyobb részének erőszakos fortélyaival a' gyengébbeken erőtvenni. Győzelmi mámorában azonban rendet biztosító hatással, tekintélylyel nem bír. Ki kell előbb józanodnia; csak így reménylhető, a' fellázadt kedélyek lecsillapultával, egy tartós megnyugvás, rend 's törvényesség, az ígért boldogabb jövőnek egyedüli kezesei — hogyha ez t. i. a' magasságbelinek tetszeni fog, kinek akarata nélkül mi sem történhetik.

Most, midőn a' szabadszólás mindenkinek megadatott, élni kívánok én is azzal, a' lelkipásztorságban fáradozó paptársaimhoz egy pár szót intézve. Szabad a' sajtó, hatalmát nagyobb erővel 's befolyással gyakorolja, mint bármely világi rendszer. 'S ha terjed általa a' rossz, miért ne használtathatnék az a' jónak terjesztésére is eszközül? Szóljon általa tehát a' józanabb értelmiség is, tolmácsolja azon jámbor érzéseket is, mellyek a' tiszta vallásosság- 's erkölcsös életnek szeplőtelen szülöttjei.

Jelen sorok írója soha se fogott kezét a' világgal, tetszése megnyerésére hiúsá-
gát soha se bálványozta, nem is fogja ten-
ni. Ennek irányában köteles viszonyainak
megfelelt, 's úgy hiszi, Istenének tartozó
élete számadását is ma-holnap bevégezdi.
Hivatása szép feladatát abban találta, ha Is-
tenének szolgálhatott, és a' mellette vándorló
embertársait szeretettől lelkesülten,
nemzet- 's valláskülönbség nélkül átkarol-
hatta. Dicséretet fog e aratni a' világ ré-
széről, vagy pedig ettől szeretetlenül fog
ócsároltatni? azzal nem gondolt. Megtanul-
ta, a' mindennapi tapasztalás igazolta az
örök igazság ama' szavait: emberekben biz-
ni esztelenség, különben is minden csak
hiúság!

Hozzátok szólok tehát, Krisztusban sze-
retett paptársaim, gondolatimat 's őszinte
érzéseimet szívem mélyéből meritve.

Főohajtásom volna, hogy a' papság a'
szabadsajtó jótékonyságával éljen azon javak
terjesztésére, mellyek minden keresztény e-
lőtt becsben állanak. Nem is kétlem, ma-
gyar anyaszentegyházunk illy tagjai nélkül

nem fog szűkölködni. Csak őrizkednünk kell, nehogy pártérdek széditsen ki szilárd állásunkból. Szemünk előtt tartsuk a' katholicismus felséges eszméjét, melly nélkül könnyen elleneink' martalékául aljasodhatnánk el. A' szoros együtttartásban keressük minden erőnket, 's a' részrehajlást nem ismerő igazság legyen megfontolt lépéseink iránya 's kalauza. Nem fogja ekkor szégyen 's pirulás komorítani bátor homlokunkat. Lelkesítsen bennünket ama' gondolat: nem egy tartománynak vagyok én Isten választott szolgálja, hanem tagja vagyok ama' rendithetetlen közsiklán alapított anyaszentegyháznak, melly isteni tekintélyénél fogva a' föld minden részeire elágazott, 's mellynél fogva imakönyvemet hónom alá véve, magam mindenütt hontalálom.

De más részről szinte nagy fontosságú kötelességünk: a' bennünket ápoló hazát is szeretni, annak virágzását, anyagi 's szellemi boldogítását tőlünk kitelhető módon előmozdítani.

Európa művelt népei sorában nem utolsó helyen áll a' magyar nemzet. 'S hogy

szava hatalmas legyen, tekintélye nagyobb dicsőségi fényben emelkedjék, e' végre mi tőlünk is megkívánja szolgálatunkat, mi tőlünk, kik a' lelki gondviselésünkre bízott hívek kiképeztesére sokkal nagyobb befolyással birunk — állásunk méltóságánál fogva — mint bármelley más testület. Megismerkedvén tehát előbb magunk korunk igényeivel, oktassuk a' népet, világosítsuk értelmöket, csepegtessünk szívökbe érzést Isten, király, haza 's mind az iránt, mi jó, nemes 's boldogító. Éreztessük vele megbecsülhetetlen szerencsáját, mellybe az ujabban kieszközölt alkotmányos engedmények által helyheztetett, hogy, mint uj polgárja szabad hazájának, e' nagy nemzetnek nem csak név szerint, hanem tettel is méltó tagja lehessen. 'S ha fájlalnunk kell, mikép egynémelleyek, a' nyilvános lapok utján, csak a' megelégedetlenség, nyugodalmat 's polgári csendet zavaró álhitegetések magvait szeretik a' még ujjászületésében megnerősödött nép közzé hintegetni: e' szomorú tapasztalás csak a' béke felett örökös hazafiságos buzgóságunkat kitartó erélyességgel

kettőztesse. Ezt téve, legszentebb kötelességünk egyik adóját fizettük le. Egyesek szándékunk kivételében ne akadályoztasson bennünket az itt-ott megtámadó méltatlanság. Szent az ügy, megérdemli e' részbeni áldozatunkat.

Vannak e' hazának saját szokásai is, 's új rendszerünkől felmerülő szükségei. Azokhoz való alkalmaztatásunkat igényli polgári állásunk; emezek fedezésére dicséretes vetekedéssel kezét nyújtani serkentsen bennünket azon tiszta meggyőződés, hogy csak így lehet boldog a' haza. Itt a' teendőktől visszarettenni, csak kárhozatos idővesztégetés lenne; panaszos tétlenségünkkel a' kor szavát meg nem némithatjuk. Elsodortatási veszedelemnek tenné ki magát, ki a' jelen korszerű fejlődésének örökös pangással akarja dacolni. Csak egybevetett vállakkal emelhetni fel azon védbástyákat, mellyek bennünket a' rohanó idő pusztító áradásaitól megőrizzenek. Igazság 's ernyedetlen munkásság legyen jelszavunk. E' szavakban rejlik átalakulásunk jövődjének szépreményű csirája! az első biztosítja győzelmünket; a'

második pedig édes jutalmul, végbevitt fáradozásaink kivánt gyümölcsét érleli.

Kivívott újabb rendszerünk egyik eredményét bizalommal helyheztetjük azon reménybe, miszerint egyházunk is szabadságot élvezheti, a' katholika egyház iránti viszonyainkban háborgattatni nem fogunk, szent léssen a' kötelék, melly minket úgy a' Krisztus e' földöni helytartójával, mind annak kebelében lévő minden tagjaival, a' nagy testület kiegészítésére épületes egységben 's kölcsönös szeretetben egybeköt. **Eltűnteknek hiszszük az ó világ rémjeit önkényszülte gépeivel együtt, mellyek bilincselve tarták egyházi szabadságainkat. Szabad kíván lenni az anyaszentegyház, hogy tisztes ősz fejét felemelve, áldást hinthessen mindenkire, ki anyai szárnyai alatt nyugodalmat 's lelki vígasztalást keresni 's nyerni ohajt. Szabad annak felkent szolgálja, hogy Istenét bátran hirdethesse, mennyei tanból eredő lelkiösméretes meggyőződését nyíltan kimondhassa, világi tekintet ettől őt vissza ne tartóztassa. Ezt kivívni, állásunk szabadságát, egyházunk jogait alapos tudomány-**

nyal, jogszerű okokkal, főleg pedig példás életünkkel, 's a' szeretet fegyverével védeni, adott hűségi szavunknál fogva köteleztetünk. Nehéz harcz ez, annál nehezebb, minél inkább elharapódzott a' hitetlenség, minél komolyabb színben tornyosulnak egyházunk felett a' vést sejtető fellegek; de ez minket kétségbe ne ejtsen. Csak teljesítsük hivatásunk kötelességeit, igyekezzünk fáradhatatlan szorgalommal, sőt egész életünkkel azt bebizonyítani, hogy mi az emberiség javára 's boldogítására vagyunk hívva, helyhez tessük bizodalunkat a' minket el nem hagyó Istenünkbe, küzdjünk egy szívvel 's lélekkel, 's a' győzelem el nem marad.

A' mennyiben e' szép hazában polgári állásunk azon szerencsés kedvezésben részesült, hogy ahhoz terjedelmes földbirtok is köttetett: hálásan kívánunk mi első apostoli királyunk- 's jámbor utódjainak Isten iránti buzgóságokat tanusító, 's az országokba beplántált keresztény vallás gyarapodására nagy-lelkűen szánt, valóban fejedelmi bőkezűségekről megemlékezni. — És ha mi ezen

javakat, rendeltetésök természeténél fogva, Isten dicsőségének terjesztésére, 's a' hívek lelki vigasztalására használtuk; ha a' közjó előmozdítására a' haza oltárára tett áldozatunk kitünő számát is előmutathatjuk; ha mezeinket termékenyítettük, hogy szegény embertársunk kenyér nélkül ne szükölködjék: minő részvétlenség 's igazságtalanság vádolhat bennünket azoknak méltatlan bírásával? Különben is a' hazakörüli érdem szerzé meg azokat minékünk. Igenis, átlátták Isten szíveszerinti fejedelmeink a' keresztény vallásnak, a' haza virágzására 's boldogítására megkívántató, elkerülhetetlen szükségességét; 's hogy a' vallás fényt nyerjen, szolgálai nagyobb tekintélyvel munkálkodhassanak, jónak találák azokat földi javakkal megajándékozni, 's egyéb törvényes jogokkal felruházni. Mostani időben tehát, hol az emberiség, vagyon-biztosítás szent ügye foglalatostkodtat mindenkit, az egyházat jogaitól 's javaitól megfosztani akarni mi volna egyéb, mint következetlenségbe bonyolodni, úgy a' jelen mint utókor szigorú bírálatát, 's az egyházon elkövetett igazság-

talanság feletti kemény ítéletét magára súlyosbitani?!

Azonban, Krisztusban szeretett paptársaim! szükséges e' véletlen eset elfogadására is jó eleve elkészülni. Mert ha bár az Urnak végzéseit emberi erő meg nem semmisítheti, sikerül azért mégis a' világnak is olykorollykor szeretetlenségben forralt szándékát végrehajthatni. Mi ha megtörténnék, épen e' sujtónak látszó veszteség leendene egyik ünnepélyes alkalmunk annak megmutatására, hogy mi földi javak nélkül is képesek vagyunk Istennek szolgálni, 's meg nem szününk hivatásunkban híven eljárni, sőt minél háládatlanabb lenne a' világ irányunkban, annál buzgóbban fognánk mi az emberiség szent ügyében tőlünk kitelhető módon munkálkodni. Fenmaradand számunkra minden időre azon soha el nem veszíthető hivatási képességünk, hogy mi az emberiségért, a' szükséges kegyelmek megnyerésére, mint közbenjárók az irgalmasság Istenéhez folyamodhassunk, híveinknek az örök igazság elfogadására jó példánkkal világolhassunk, 's habár szegények, de annál nagyobb ér-

demmel haza iránti kötelelességeinket is teljesíthessük.

Befejezem soraimat a' multévi böjti szent beszédeim előszavával:

„Úgy látszik, közeledik a' világ komoly „öszéhez. Kezdődik a' percz, melly a' szadokon keresztül érlelt gyümölcsét tisztába hozza. Már jönnek az ur cselédjei. Sajtója nagyszerü munkáját megkezdé. A' bűzának el kel különöztetnie az együtt felnőtt „konkolytól, hogy amaz kévékbe köttetve, „csürbe gyűjtessék örök időkre; emez pedig „összeszedetve tüzre vettessék.“

„Fájdalom, a' hitetlenség naponta terjed. „Igaz vallásosság tisztelői gyéren mutatkoznak. Nincs kilátás egy jobb jövendőnek „elérésére. Mit várhatunk, — csak nyomoruság 's szenvedés. 'S ha a' jobblelkűket oldalunk mellől egyenkint kisérendjük „az örök nyugalom helyére, jele: nincs megszese az úrnak nagy napja. Jusson itt eszünkbe a' gyümölcsnélküli fügefafa.“

„Tekintsük magunkat körül, figyeljünk „a' világ nagyfontosságú eseményeire, azzonnal tiszta fogalmunk lehet, a' mostan

„élő nemzedék állásáról. — Betekintünk to-
„vábbá a' hit tiszta világánál a' jövődö tit-
„kaiba — a' nélkül hogy prófétai szellem-
„mel birnánk — könnyü léssen eltalálni,
„mi jövőd még reánk, 's mi nem fog el-
„maradhatni!“

„Ki magát megörzé a' világ bálványától,
„'s hite meggyöződésében tölté élte nap-
„jait, értse végszavamat:

„„„ Vigasztalódjál! van gondja Istennek
„„„ én reám is, te reád is, mintha csak ma-
„„„ gunkban volnánk széles e' világon.“““

„Ki így érez, nyugottan várhatja sor-
„sa kimenetelét.“

Isten velünk!

Nagyváradon, pünkösdhava 8-án 1848.

Herczeg
Hohenlohe Sándor.





